Dosarul nr.3-2242/2023
2-23119174-12-3-16082023-1

HOTĂRÎRE
În numele Legii

08 aprilie 2024 mun. Chişinău

Judecătoria Chișinău sediul Centru
Instanța compusă din:
Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Cazacu Grigorii
grefier Roman Anastasia

judecînd în ședință publică cauza civilă în procedura contenciosului administrativ intentată de către avocatul Crețu Ion în interesele reclamanților ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr.***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 31.07.2023, Orlov Alexandr privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 28.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. *****din 21.07.2023 împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum și obligarea emiterii actelor administrative individuale favorabile cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începînd cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfîrșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021,

a c o n s t a t a t :

Argumentele participanților la proces.

Avocatul Crețu Ion a intentat acțiune în interesele reclamanților ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr.***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 31.07.2023, *****r privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 28.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. *****din 21.07.2023 împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum și obligarea

emiterii actelor administrative individuale favorabile cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începînd cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfîrșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021.

În motivarea cererii a invocat faptul că, reclamanții au statutul de pensionar și în virtutea acestui fapt au obţinut dreptul la indexare anuală a pensiei în baza art.13 alin.(1) și (2) din Legea privind sistemul public de pensii nr.156 din 14.10.1998, în conformitate cu care: pensiile se indexează anual la 1 aprilie, coeficientul de indexare constituie rata inflaţiei la sfârşitul anului precedent, exprimată prin creşterea preţurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv faţă de aceeaşi lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabileşte de către Guvern. Susține că potrivit informaţiei de la Biroul Naţional de Statistică al Republicii Moldova, rata inflaţiei în decembrie 2022 a constituit 30,2%, adică preţurile medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021 au crescut cu 30,2%https://statistica.gov.md/ro/evolutia-preturilor-de-consuin-in-republica-moldovain-luna decembrie- 9485 60264.html.

Relevă că în pofida ratei inflaţiei existente, modificînd condiţiile de calculare a cuantumului de pensie, diminuînd nivelul protecţiei sociale anterior dobîndite de către reclamant, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, conform art.13 alin. (1) din care, prin derogare de la art. 13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăşi creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 faţă de anul 2021 şi se va aplica doar acelei părţi din pensie care nu depăşeşte salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Susține că, ulterior Guvernul Republicii Moldova, bazîndu-se pe Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, nr.357 din 22.12.2022, a adoptat Hotărârea nr.148 din 22.03.2023, în conformitate cu art.1 din care, având în vedere creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 faţă de anul 2021, la 1 aprilie 2023 se indexează cu coeficientul indexării 15%.

Menționează că, Casa Naţională de Asigurări Sociale (CNAS), începând cu 01.04.2023, prin diminuarea nivelului protecţiei sociale anterior dobîndite de reclamant, a efectuat indexarea pensiei reclamantului, aplicînd, contrar prevederilor art.13 alin.(2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998, coeficientul de indexare de 15%, ceea ce nu corespunde ratei inflaţiei în luna decembrie 2022, exprimate prin creşterea preţurilor medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021.

Reclamanții a depus o cerere la Casa Naţională de Asigurări Sociale prin care a solicitat emiterea actului administrativ individual prin care să fie calculată şi achitată, cu începere de la 01.04.2023, indexarea pensiei în cuantum de 30,2%, conform coeficientul de indexare a ratei inflaţiei la sfârşitul anului 2022, exprimată prin creşterea preţurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv faţă de aceeaşi lună a anului 2021, aşa cum este prevăzut de art.13 alin.(2) prima frază din Legea nr. 156 din 14.10.1998. Cererea nominalizată a fost respinsă.

Indică că în conformitate cu prevederile art. 162 alin. (1)-(3) lit. b) din Codul Administrativ a fost depusă cerere prealabilă, care la rândul său a fost respinsă de către

autoritatea publică pârâtă. în conformitate cu prevederile art.206 alin. (1) lit. b) din Codul Administrativ reclamantul înaintează prezenta acţiune în obligare.

Susține că potrivit art. 54 din Constituţia Republicii Moldova, în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.

Afirmă că potrivit art. 47 din Constituţia Republicii Moldova, statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare. Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrâneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor, „Un nivel de trai decent" reprezintă un obiectiv social stabilit de Constituţie, care trebuie realizat prin măsurile întreprinse de către autorităţi [HCC nr. 12 din 16.06.2022].

Invocă că indexarea proporţională a pensiei conform ratei inflaţiei rezidă în faptul că, creşterea inflaţiei afectează siguranţa financiară a pensionarului, astfel în termeni economici, atât valoarea unui salariu cât şi a pensiei poate fi măsurată pe baza cantităţii de bunuri care pot fi achiziţionate în baza sa la o dată concretă sau nominal, desemnând o sumă de bani, din aceste motive fluctuaţiile economice acţionează în mod diferit în privinţa acestor valori. Acest lucru este ilustrat de faptul că, în timp ce valoarea nominală nu este afectată de fluctuaţiile economice, valoarea reală a pensiei se diminuează, pentru că scade cantitatea de mărfuri şi servicii care pot fi procurate, iar o viaţă decentă a pensionarului impune ca pensia să corespundă cu realităţile economice şi sociale, astfel garanţia securităţii financiare poate fi rapid golită de conţinut de o inflaţie persistentă, într-un asemenea caz, articolul 47 din Constituţie, dar şi art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO ar deveni ineficient şi nu şi-ar realiza scopul.

Prin urmare indică că, având în vedere că inflaţia erodează valoarea pensiei, subminând în acelaşi timp scopul garanţiei securităţii financiare, acest obiectiv poate fi realizat prin ajustarea proporţională a pensiei în baza ratei inflaţiei sau în baza altor mecanisme care ţin cont de evoluţia preţurilor la produsele şi serviciile de bază, aşa cum prevede art.13 alin.(1) și (2) din Legea privind sistemul public de pensii, nr.156 din 14.10.1998. Criteriul respectiv a fost preluat de Curtea Constituţională în Hotărârea nr. 21 din 06.12.2022.

Totodată susține că, conform pct.pct. 4 și 5 din Hotărîrea Curţii Constituţionale nr.9 din 30.03.2004 pentru controlul constituţionalităţii unor prevederi ale art. I pct.22 şi art.II-V din Legea nr.358-XV din 31.07.2003 „pentru modificarea şi completarea unor acte legislative", Curtea a reţinut că, protejarea drepturilor, libertăţilor, intereselor legitime ale cetăţenilor, respectarea principiilor egalităţii şi echităţii sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ. La determinarea temeiurilor juridice, condiţiilor de stabilire şi plată a pensiilor, modalităţilor de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligaţia de a ţine cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor şi numai faţă de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior. Actele legislative privind asigurarea cu pensii au făcut obiectul controlului constituţionalităţii. Curtea a subliniat că normele privind

protecţia de stat, asigurarea materială şi socială, inclusiv asigurarea cu pensii, consfinţite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate.

Declară că conform Hotărîrii Curţii Constituţionale a Republicii Moldova nr.4 din 27.01.2000 privind controlul constituţionalităţii unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii şi funcţionari publici, Curtea a reţinut că schimbările ce vizează condiţiile de plată a pensiilor pentru judecători, procurori, anchetatorii Procuraturii şi funcţionarii publici, stabilite pînă la intrarea în vigoare a Legii nr. 552- XIV, instituite de către legiuitor, contravin art. 47 alin. (2) şi art. 76 din Constituţie şi principiului respectării drepturilor dobîndite anterior în mod licit.

Prin urmare solicită avocatul Crețu Ion în interesele reclamanților ***** anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr.***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 31.07.2023, *****r privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 28.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. *****din 21.07.2023 împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum și obligarea emiterii actelor administrative individuale favorabile cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începînd cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfîrșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021.

În ședința de judecată avocatul Crețu Ion în interesele reclamanților reiterînd circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, a solicitat admiterea integrală a acțiunii.

În ședința de judecată reprezentantul Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS), a solicitat respingerea acțiunii ca neîntemeiată, din motivele invocate în referință.

Astfel a menționat că potrivit prevederilor art.13 al Legii nr. 156/1998, privind sistemul public de pensii, pensiile se indexează anual la 1 aprilie, coeficientul de indexare constituie rata inflaţiei la sfârşitul anului precedent, exprimată prin creşterea preţurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv faţă de aceeaşi lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabileşte de către Guvern.

Conform art. 13 din Legea nr.357/2022 bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023, prin derogare de la art. 13 din Legea nr. 156/1998, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăşi creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 faţă de anul 2021 şi se va aplica doar acelei părţi din pensie care nu depăşeşte salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.

Declară că în conformitate cu pct.1 din Hotărârea Guvernului nr. 148/2023 cu privire la indexarea prestaţiilor sociale, având în vedere creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 faţă de anul 2021, coeficientul indexării de la 01.04.2023 constituie 15%.

Susţine că, pensia reclamanţilor de la 01.04.2023 a fost indexată cu 15% conform legislaţiei naţionale în vigoare, solicitarea acesteia privind indexarea pensiei cu 30,2%, fiind lipsită de un suport legal pertinent şi concludent în acest sens.

Remarcă că nu este o prevedere legală potrivit căreia CNAS ar avea obligaţia să indexeze prestaţiile sociale în dependenţă de creşterea preţurilor de consum, or, legiuitorul stabileşte coeficientul de indexare în raport cu creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul în gestiune faţă de anul precedent.

Făcând referire la cele expuse, remarcă Hotărârea Curţii Constituţionale nr.27 din 20.12.2011 privind controlul constituţionalităţii unor legi de modificare a condiţiilor de asigurare cu pensii şi alte plăţi sociale pentru unele categorii de salariaţi. Potrivit constatărilor, Curtea a reţinut „că un atribut al statului de drept constituie caracterul său social, cunoscut în doctrină sub denumirea de stat providenţial (Welfare State) art.1 din Constituţie, printre caracterele de bază ale statului Republica Moldova, nu consacră expres caracterul său social, însă el decurge din art. 126, care stipulează bazele economiei: „Economia Republicii Moldova este economie de piaţă, de orientare socială....", Caracterul social al statului presupune instituirea unui sistem politic, care ar permite adoptarea unor măsuri adecvate pentru redistribuirea bunurilor conform principiilor echităţii sociale, astfel încât toţi membrii societăţii să posede un minim garantat de asigurare socială conform art.47 din Constituţie. în acest context Curtea reiterează concluzia expusă în Avizul nr.1 din 17.03.1997 asupra proiectului de lege privind modificarea unor articole din Constituţia Republicii Moldova despre obligaţia constituţională a statului de a lua măsuri adecvate pentru asigurarea necesităţilor vitale ale cetăţenilor săi, inclusiv în situaţii excepţionale. Curtea apreciază că volumul asistenţei sociale acordate de stat pentru satisfacerea nevoilor sociale ale persoanei, ce decurg din dreptul concret, este dependent atât de resursele economice şi financiare a statului, cât şi de contribuţiile persoanei la fondul de asigurări sociale. Or, este evidentă şi justificată diferenţa garanţiilor sociale ce există între statele cu diferite niveluri de dezvoltare economică. Cele enunţate, permit Curţii Constituţionale să constate că Legea Supremă nu garantează persoanelor un nivel concret de asigurare socială. Volumul de asigurare socială a persoanei peste minimul necesar, din care fac parte pensiile acordate în condiţii speciale, poate fi modificat cu titlu de excepţie în funcţie de mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat şi ale bugetului de stat în susţinerea constatărilor expuse în §§44-45 şi 48 ale prezentei hotărâri, Curtea citează prevederile art. 2 alin. 1 al Pactului internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi cidturale, prin care Republica Moldova s-a angajat să acţioneze „ atât prin propriul său efort, cât şi prin asistenţă şi cooperare internaţională, folosind la maximum resursele sale disponibile pentru ca exercitarea deplină a drepturilor recunoscute de Pact să fie asigurată progresiv prin toate mijloacele adecvate, inclusiv prin adoptarea de măsuri legislative". Curtea relevă că prevederea relatată a tratatului obligă statul să depună toate eforturile pentru exercitarea drepturilor sociale garantate de Pact. Aceste eforturi, însă, urmează a fi raportate la posibilităţile economice şi financiare ale statului.

Art. 47 al Constituţiei reglementează condiţiile generale ale traiului decent asigurate de stat, printre care serviciile sociale necesare, precum este indexarea pensiei, care constituie obiectul sesizărilor examinate. În acest sens, Curtea reţine că art. 47 al Constituţiei garantează un minim de asigurare socială acordat tuturor persoanelor, realizarea cărora

permite menţinerea unui echilibru social între păturile sociale ale populaţiei. Avantajele sociale, acordate de stat unor categorii de persoane cu care statul are raporturi speciale de muncă, nu constituie obiectul normei în cauză, impunându-se mai mult în sfera obligaţiilor suplimentare asumate de stat. Curtea reţine că statul dispune de o marjă largă de apreciere în domeniul drepturilor sociale, iar drepturile prevăzute de art. 47 din Constituţie nu garantează cuantumul exact al acestora, inclusiv al pensiei." Sintetizând cele expuse, menţionează că pretenţiile invocate de către reclamantă în cererea dedusă judecăţii sunt absolut neîntemeiate, or CNAS la indexarea pensiilor cu 15%, începând cu 01.04.2023 s-a condus în strictă conformitate cu prevederile legale în vigoare. Din cele relatate, CNAS a făcut trimitere la toate normele legale relevante speţei, iar, din cumulul de argumente menţionate se constată cu certitudine că pretenţiile invocate de reclamantă sunt absolut neîntemeiate. Subsidiar, se atrage atentia instanţei de judecată, că prin Decizia Curţii Constituţionale nr. 140 din 26.10.2023, Sesizarea nr. 13a din 23 ianuarie 2023 privind controlul constituţionalităţii articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de sta pe anul 2023 nr.357 din 22 decembrie 2022 şi articolul 13 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998, cât şi Sesizarea nr. 15a din 26 ianuarie 2023 privind controlul constituţionalităţii articolului 13 din Legea bugetului asigurărilor sociale de sta pe anul 2023 nr. 357 din 22 decembrie 2022, au fost declarate ca fiind inadmisibile.

Prin urmare Casa Naţională de Asigurări Sociale, în conformitate cu prevederile art. 224 alin.(1) lit. f) Cod Administrativ, solicită respingerea integrală a cererii de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată.

Competența jurisdicțională material-teritorială. Condițiile de admisibilitate.

Analizând substanța și natura actului administrativ contestat, precum și luând în considerare localizarea sediului autorității publice care a desfășurat activitatea administrativă contestată, în virtutea art. 191 alin. (1) și art. 196 din Codul administrativ se constată competența materială și teritorială a Judecătoriei Chișinău (sediul Râșcani) în examinarea acțiunii de contencios administrativ dedusă judecății.

De asemenea, exigențele legale cu privire la admisibilitatea acțiunii au fost respectate de către reclamant, în special condițiile ce vizează termenul de înaintare a acțiunii în contencios administrativ și procedurii prealabile reglementate de art. 162-169, 189, 208, 209 din Codul administrativ.

Admisibilitatea acțiunii de contencios administrativ.

Verificând acțiunile întreprinse de reclamanți în promovarea drepturilor și intereselor lor legitime, în corelare cu cadrul legal abordat supra, instanța de judecată constată cu certitudine că aceștia au respectat rigorile de admisibilitate a prezentei acțiuni.

Primo, răspunsurile Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 25.07.2023, nr.***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 25.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 31.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 28.07.2023, nr. *****din 21.07.2023, reprezintă acte administrative individuale defavorabile în accepțiunea art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul

administrativ, prin urmare sunt susceptibile controlului judecătoresc în ordinea contenciosului administrativ.

Secundo, cu referire la procedura prealabilă, instanța remarcă că, acesta a fost respectată de către reclamant.

Tertio, în acțiunea de contencios administrativ și în cadrul ședințelor de judecată, partea reclamantă a revendicat încălcarea, prin activitatea administrativă efectuată de către autoritatea publică pârâtă, a unor drepturi în sensul art. 17 din Codul administrativ.

Quatro, totodată, **nu** există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept; **nu** există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare; la aceeași sau la altă instanță de judecată **nu** se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept. La fel, acțiunea de contencios administrativ corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și a fost depusă de o persoană împuternicită.

În acest sens, temeiuri de inadmisibilitate nu au fost identificate de către instanța de judecată, ceea ce impune incursiunea în fondul cauzei deferite judecății.

Aprecierea instanței de judecată. Cadrul normativ pertinent.

Audiind explicațiile părților, analizând cumulul probelor prezentate, sub aspectul admiterii sau respingerii cererii înaintate, în raport cu specificul pricinii, instanța de judecată consideră că, acțiunea urmează a fi *admisă integral,* din următoarele considerente.

În conformitate cu ***art. 2 alin. (2) din Codul administrativ***, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În concordanță cu ***art. 3 din Codul administrativ***, legislaţia administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activităţii administrative şi a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor şi a libertăţilor prevăzute de lege ale persoanelor fizice şi juridice, ţinându-se cont de interesul public şi de regulile statului de drept.

În corespundere cu ***art. 6 din Codul administrativ***, procedura administrativă este activitatea autorităților publice cu efect în exterior, îndreptată spre examinarea condiţiilor, pregătirea şi emiterea unui act administrativ individual, spre examinarea condiţiilor, pregătirea şi încheierea unui contract administrativ sau examinarea condiţiilor, pregătirea şi întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică. Emiterea unui act administrativ individual, încheierea unui contract administrativ sau întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică sunt părţi ale procedurii administrative.

În conformitate cu ***art. 10 alin. (1) din Codul administrativ***, actul administrativ individual este orice dispoziţie, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Potrivit ***art. 11 din Codul administrativ***, actele administrative individuale pot fi:

a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligaţii, sancţiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat;

b) acte favorabile – actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel.

Destinatarul unui act administrativ individual este doar persoana către care actul administrativ se îndreaptă. Terţii, ale căror drepturi sunt afectate de actul administrativ individual, nu sunt destinatarii acestuia.

Un act administrativ de acordare periodică a prestaţiilor materiale sau băneşti este un act administrativ individual prin care o astfel de prestaţie se acordă pentru un număr determinat sau nedeterminat de perioade succesive.

În acord cu ***art. 16 din Codul administrativ***, dreptul discreţionar al autorităţii publice reprezintă posibilitatea acesteia de a opta între mai multe soluţii posibile corespunzătoare scopului legii atunci când aplică o dispoziţie legală. Exercitarea dreptului discreţionar nu permite desfăşurarea unei activităţi administrative arbitrare.

Conform ***art. 21 din Codul administrativ***, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente trebuie să acţioneze în conformitate cu legea şi alte acte normative. Exercitarea atribuţiilor legale nu poate fi contrară scopului pentru care acestea au fost reglementate. Autorităţile publice şi instanţele de judecată competente nu pot dispune limitarea exercitării drepturilor şi a libertăţilor persoanelor decât în cazurile şi în condiţiile expres stabilite de lege.

În consonanță cu ***art. 22 din Codul administrativ***, autorităţile publice şi instanţele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul şi volumul cercetărilor şi nu sunt legate nici de expunerile participanţilor, nici de cererile lor de reclamare a probelor. Faptele deja cunoscute autorităţilor publice sau instanţelor de judecată competente, faptele general notorii şi faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

Conform ***art. 30 din Codul administrativ***, autorităţile publice nu pot întreprinde măsuri cu efect retroactiv, cu excepţia cazurilor prevăzute de lege. Autorităţile publice nu pot întreprinde măsuri care să afecteze situaţiile juridice definitive sau drepturile dobândite, decât în situaţii în care, în condiţiile stabilite de lege, acest lucru este absolut necesar pentru interesul public.

În acord cu ***art. 165 din Codul administrativ***, cererea prealabilă se depune în termen de 30 de zile de la comunicarea sau notificarea actului administrativ individual ori a respingerii petiţiei. Daca autoritatea publică nu soluţionează cererea în termenul prevăzut de prezentul cod, cererea prealabilă poate fi depusă în decursul unui an de la expirarea termenului.

Dacă informaţia cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conţine în actul administrativ individual sau este indicată incorect, cererea prealabilă poate fi depusă în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ ori a respingerii petiţiei.

Nulitatea unui act administrativ individual poate fi invocată şi fără obligaţia de a respecta un termen.

Conform ***art. 206 din Codul administrativ***, o acţiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru:

a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acţiune în contestare);

b) obligarea autorităţii publice să emită un act administrativ individual (acţiune în obligare);

c) impunerea la acţiune, la tolerare a acţiunii sau la inacţiune (acţiune în realizare);

d) constatarea existenţei sau inexistenţei unui raport juridic ori nulităţii unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acţiune în constatare); sau

e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acţiune de control normativ).

Acţiunea în constatare prezumă existenţa unui interes îndreptăţit pentru constatarea solicitată. Acţiunea în constatare nu poate fi înaintată dacă reclamantul îşi poate sau şi-ar putea revendica drepturile printr-o altă acţiune prevăzută la alin.(1), cu excepţia situaţiei când se urmăreşte constatarea nulităţii unui act administrativ individual sau normativ.

În conformitate cu ***art. 225 alin. (1)-(2) din Codul administrativ***, instanța de judecată nu este competentă să se pronunțe asupra oportunității unui act administrativ. Verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreționar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) și-a exercitat dreptul discreționar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreționar;

d) și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege.

Circumstanțele de fapt ale cauzei.

Se atestă că reclamanții dispun de statut de pensionar.

Prin răspunsurile Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 25.07.2023, nr.***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 25.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 31.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 28.07.2023, nr. *****din 21.07.2023, cererile prealabile ale reclamanților au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

În conformitate cu prevederile ***art. 47 din Constituția Republicii Moldova***,

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea şi bunăstarea, lui şi familiei lui, cuprinzînd hrana, îmbrăcămintea, locuinţa, îngrijirea medicală, precum şi serviciile sociale necesare.

(2) Cetăţenii au dreptul la asigurare în caz de: şomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrîneţe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistenţă, în urma unor împrejurări independente de voinţa lor.

Potrivit ***art. 54 din Constituție,***

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului şi cetăţeanului.

(2) Exerciţiul drepturilor şi libertăţilor nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internaţional şi sînt necesare în interesele securităţii naţionale, integrităţii teritoriale, bunăstării economice a

ţării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă şi infracţiunilor, protejării drepturilor, libertăţilor şi demnităţii altor persoane, împiedicării divulgării informaţiilor confidenţiale sau garantării autorităţii şi imparţialităţii justiţiei.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrîngerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrîngerea trebuie să fie proporţională cu situaţia care a determinat-o şi nu poate atinge existenţa dreptului sau a libertăţii.

Conform ***art. 13 al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998,***

(1) Pensiile se indexează anual la 1 aprilie.

(2) Coeficientul de indexare constituie rata inflaţiei la sfârşitul anului precedent, exprimată prin creşterea preţurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv faţă de aceeaşi lună a anului premergător. Coeficientul de indexare se stabileşte de către Guvern.

(3) Suplimentul de solidaritate reprezintă o componentă a pensiei care nu se indexează. Cuantumul acestuia variază anual în funcţie de indexarea şi majorarea pensiei calculate şi de evoluţia pensiei minime.

Conform Legii bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22.12.2022, art.13. *– (1) Prin derogare de la art.13 din Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii, în cazul indexării pensiilor din aprilie 2023, coeficientul de indexare nu va depăşi creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 faţă de anul 2021 şi se va aplica doar acelei părţi din pensie care nu depăşeşte salariul mediu lunar pe economie prognozat pentru anul 2023. Mărimea coeficientului de indexare va fi aprobată de Guvern.*

(2) Prin derogare de la art.7 alin.(6) din Legea nr.133/2008 cu privire la ajutorul social, în cazul indexării din aprilie 2023 a venitului lunar minim garantat, coeficientul de indexare va constitui creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2022 în raport cu anul 2021.

Potrivit ***pct. 1 din Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova cu privire la indexarea prestaţiilor sociale nr. 148 din 22.03.2023,***

1. Având în vedere creşterea procentuală a veniturilor proprii ale bugetului asigurărilor sociale de stat în anul 2022 faţă de anul 2021, la 1 aprilie 2023 se indexează cu coeficientul indexării 15%:

1) toate pensiile stabilite/reexaminate în temeiul Legii nr.156/1998 privind sistemul public de pensii;

2) pensiile pentru vechime în muncă stabilite în temeiul Legii nr.437/1990 cu privire la asigurarea cu pensii de stat în Republica Moldova şi al Hotărârii Guvernului nr.865/1992 cu privire la pensiile pentru vechime în muncă a cadrelor din domeniul învăţământului şi ocrotirii sănătăţii, care se achită din mijloacele bugetului asigurărilor sociale de stat;

3) pensiile funcţionarilor publici stabilite în temeiul Legii serviciului public nr.443/1995;

4) pensiile colaboratorilor vamali stabilite în temeiul Legii serviciului în organele vamale nr.1150/2000;

5) plăţile periodice capitalizate stabilite în temeiul Legii nr.123/1998 cu privire la capitalizarea plăţilor periodice:

a) plăţile lunare capitalizate beneficiarilor care, în urma unui accident de muncă, au suferit o traumă ori au contractat o boală profesională din vina întreprinderii, fără succesiune de drept, lichidate ulterior;

b) plăţile lunare capitalizate beneficiarilor care, în urma unui accident de muncă, au suferit o traumă ori au contractat o boală profesională din vina întreprinderii lichidate ulterior;

6) indemnizaţiile de dizabilitate stabilite în temeiul Legii asigurării pentru accidente de muncă şi boli profesionale nr.756/1999;

7) pensiile stabilite în temeiul Legii nr.909/1992 privind protecţia socială a cetăţenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl;

8) compensaţia bănească lunară în schimbul asigurării cu produse alimentare şi suplimente alimentare care contribuie la eliminarea din organism a radionuclizilor pentru persoanele participante la lichidarea consecinţelor catastrofei de la Cernobîl şi la experienţele nucleare, avariile cu radiaţie ionizantă şi a consecinţelor lor la obiectivele atomice civile sau militare, stabilită în temeiul Legii nr.909/1992 privind protecţia socială a cetăţenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl. De la 1 aprilie 2023, această compensaţie bănească se stabileşte în cuantum indexat;

9) pensiile stabilite în temeiul Legii asigurării cu pensii a militarilor şi a persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne şi din cadrul Inspectoratului General de Carabinieri nr.1544/1993. De la 1 aprilie 2023, pensiile minime stabilite în temeiul legii nominalizate se determină în cuantum indexat;

10) indemnizaţiile urmaşilor personalului medical decedat ca urmare a desfăşurării activităţii medicale în lupta cu COVID-19 stabilite în temeiul Legii nr.127/2020;

11) pensiile stabilite în temeiul Legii nr.544/1995 cu privire la statutul judecătorului.

Instanţa reţine că atît Legea privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998 cît şi Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22.12.2022, sunt ***Legi organice****.*

În conformitate cu prevederile ***art. 5 alin. (3) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017*****,** normele juridice speciale sînt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecţi strict determinaţi. *În caz de* ***divergenţă*** *între o normă generală şi o normă specială, care se conţin în acte normative de acelaşi nivel, se aplică* ***norma specială.***

Astfel raportînd prevederile legale indicate supra, instanţa conchide că autoritatea publică pîrîtă - Casa Naţională de Asigurări Sociale, începând cu 01.04.2023, prin diminuarea nivelului protecţiei sociale anterior dobîndite de reclamant, a efectuat indexarea pensiei reclamantului, aplicînd, contrar prevederilor art.13 alin.(2) din ***Legea privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998 care este o normă juridică specială faţă de Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2023 nr. 357 din 22.12.2022****, coeficientul de indexare de 15% conform ultimei norme, care nu corespunde ratei inflaţiei în luna decembrie 2022, exprimate prin creşterea preţurilor medii de consum în luna decembrie 2022 comparativ cu luna decembrie 2021.*

Totodată, conform *pct. 4 din Hotărîrea Curţii Constituţionale pentru controlul constituţionalităţii unor prevederi ale art.I pct.22 şi art.II-V din Legea nr.358-XV din 31 iulie 2003 ”Pentru modificarea şi completarea unor acte legislative” Nr.9 din 30.03.2004*:

”4. Protejarea drepturilor, libertăţilor, intereselor legitime ale cetăţenilor, respectarea principiilor egalităţii şi echităţii sociale constituie componente obligatorii ale oricărui act legislativ. În realizarea politicii în domeniul asigurărilor sociale de stat, legiuitorul, în limitele atribuţiilor ce-i revin, este în drept să opteze pentru diverse soluţii de reglementare şi concretizare a conţinutului drepturilor sociale şi economice, însă el este obligat să respecte principiile echităţii sociale şi egalităţii, care în societatea modernă reprezintă valori supreme. La determinarea temeiurilor juridice, condiţiilor de stabilire şi plată a pensiilor, modalităţilor de calculare a cuantumului pensiei legiuitorul are obligaţia de a ţine cont de faptul că asigurările sociale stabilite anterior nu pot fi anulate fără a fi substituite prin măsuri echivalente. Noile prevederi legale se vor aplica numai pentru viitor şi numai faţă de persoanele care au solicitat acordarea pensiei după intrarea acestora în vigoare, fără a se aduce atingere drepturilor de pensie stabilite anterior. Potrivit Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat, dreptul la pensie este imprescriptibil. Cetăţenii vor fi asiguraţi cu pensii de stat în cazul în care ei se află în imposibilitatea de a avea un cîştig sau în cazul privării de această posibilitate din cauza vîrstei, stării sănătăţii sau a pierderii susţinătorului, aceste circumstanţe fiind calificate ca riscuri sociale şi servind drept temei pentru exercitarea dreptului de pensie. Legislaţia în vigoare prevede de asemenea că cetăţeanul are dreptul la pensie pentru vechime în muncă, cuantumul căreia depinde direct de nivelul de salarizare şi de caracterul activităţii social-utile prestate.”.

În asemenea circumstanțe, instanța conchide că *dreptul reclamantului la indexarea pensiei conform art. 13 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998, a născut cel puțin,* ***o speranță legitimă în realizarea dreptului de proprietate conform art. 1 Protocolul nr. 1 CEDO***, *însă această speranță legitimă a fost știrbită de autoritățile statale, veriga căruia lanț este și Casa Națională de Asigurări Sociale.*

În premieră, în hotărârea Pine Valley Developments şi alţii contra Irlandei din 29 noiembrie 1991, Curtea Europeană a făcut referire la speranţa legitimă a reclamanților. În aceeaşi cauză, Curtea a arătat că reclamanții se întemeiau pe un asemenea act într-un mod rezonabil justificat, ceea ce le conferea o bază juridică solidă şi o incidenţă asupra drepturilor de proprietate. În acest stadiu al jurisprudenţei Curţii, noţiunea de speranţă legitimă era formulată în termeni foarte generali, nefiind încă clarificate condiţiile ce se cer a fi îndeplinite pentru ca un reclamant să poată pretinde că deţine speranţa legitimă de a obţine un bun. Mai mult decât atât, în unele speţe relativ timpurii ale jurisprudenţei CEDO, deşi instanţele interne conchiseseră că nu existase practic niciun drept în proprietatea reclamantului, Curtea a constatat violarea articolului 1 al Protocolului 1 pe baza existenţei unui „interes patrimonial”.

Jurisprudenţa decisivă în reglementarea noţiunii de speranţă legitimă de a obţine un bun a intervenit abia prin cauza Kopecky contra Slovaciei din 07 ianuarie 2003. Prin această hotărâre, Curtea a arătat că deşi articolul 1 al Protocolului 1 trebuie să vizeze un drept de proprietate actual, cât timp Convenţia nu garantează dreptul de a obţine proprietatea unui bun, prin excepţie Convenţia garantează speranţa legitimă de a obţine un bun ori o creanţă certă cu valoare patrimonială. Hotărârea menţionată a fost atât o hotărâre de clarificare a acestei noţiuni cât şi o hotărâre de sinteză, în sensul că spre deosebire de cauzele anterioare unde reclamanţii nu îndeplineau condiţiile necesare pentru restituire, nu se poate spune că aceştia aveau un drept de proprietate mai puţin important ca efect al consecinţelor pe care le-

au suportat datorită faptului că s-au întemeiat pe acte juridice, adică consfinţeşte necesitatea existenţei unei baze în dreptul intern, acesta reprezentând criteriul decisiv pentru constatarea existenţei unei speranţe legitime. Prin hotărâre s-a restrâns raza de aplicare a articolului 1 al Protocolului 1, dându-se autorităţilor naţionale o largă marjă de a aprecia din perspectiva dreptului intern care justifică o speranţă legitimă de a obţine un bun.

În accepțiunea jurisprudenţei prezentate mai sus, instanța conchide că speranţa legitimă de a obţine un bun, în situația dedusă spre examinare exprimă dreptul reclamantului la indexarea pensiei conform art. 13 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998, reprezintă o extindere a aplicării articolului 1 al Protocolului 1 şi asupra unor bunuri care nu se află încă în patrimoniul reclamantului, dar acesta având un drept de a obţine proprietatea asupra lor recunoscut de legislaţia statului.

În jurisprudența anterioară a organelor Convenției, se considera că introducerea unor contribuții obligatorii la sistemele de asigurări sociale creau un drept protejat în temeiul art. 1 din Protocolul nr. 1 numai în cazul în care exista o legătură directă între nivelul contribuțiilor plătite și prestațiile acordate (Müller împotriva Austriei, decizie a Comisiei, pag. 49). În caz contrar, reclamantul nu avea, în niciun moment, o participație identificabilă și care să poate fi pretinsă la acel fond (G. împotriva Austriei, decizie a Comisiei, p. 86; Kleine Staarman împotriva Țărilor de Jos, decizie a Comisiei, pag. 166). Cu toate acestea, într-o serie de cauze ulterioare, Curtea a hotărât în mod constant că și o prestație socială la un regim necontributiv ar putea constitui un bun în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 [Bucheň împotriva Republicii Cehe, pct. 46; Koua Poirrez împotriva Franței, pct. 37; WesselsBergervoet împotriva Țărilor de Jos (dec.); Van den Bouwhuijsen și Schuring împotriva Țărilor de Jos (dec.)].

Legislația care prevede plata unei pensii pentru limită de vârstă, condiționată sau nu de contribuții, generează un drept patrimonial care se încadrează în domeniul de aplicare al acestui articol, pentru persoanele care îndeplinesc cerințele sale [Carson și alții împotriva Regatului Unit (MC), pct. 64)].

<u>În cauza Budina împotriva Rusiei (dec.), în care reclamanta s-a plâns că pensia sa era prea mică pentru a-i permite să supraviețuiască, Curtea nu a exclus posibilitatea ca răspunderea statului să fie angajată în temeiul art. 3 în ceea ce priveşte modul în care a fost tratată, în măsura în care reclamanta, care depindea în totalitate de sprijinul statului, se lupta cu indiferența oficială într-o situație de lipsuri grave sau care era incompatibilă cu demnitatea umană. Curtea a considerat că o astfel de plângere nu era, în sine, incompatibilă ratione materiae cu dispozițiile Convenției şi a examinat situația economică a reclamantei, inclusiv valoarea pensiei pentru limită de vârstă plătite de stat, în ansamblul său, în temeiul art. 3, pentru a stabili dacă situația acesteia era de natură să intre sub incidența interdicției de a aplica un tratament degradant. Curtea a considerat că nu acesta era cazul în speță.</u>

Totodată instanța conchide asupra temeiniciei argumentului avocatului reclamanților că indexarea proporţională a pensiei conform ratei inflaţiei rezidă în faptul că, creşterea inflaţiei afectează siguranţa financiară a pensionarului, astfel în termeni economici, atât valoarea unui salariu cât şi a pensiei poate fi măsurată pe baza cantităţii de bunuri care pot fi achiziţionate în baza sa la o dată concretă sau nominal, desemnând o sumă de bani. Astfel fluctuaţiile economice acţionează în mod diferit în privinţa acestor valori, iar o viaţă decentă a pensionarului impune ca pensia să corespundă cu realităţile economice şi sociale.

În caz contrar prevederile articolului 47 din Constituţie, dar şi art. 1 Protocolul nr. 1 la CEDO ar deveni ineficiente, iluzorii.

*Prin urmare instanța consideră necesar a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite actul administrativ individual favorabil în privința reclamanților *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****r, *****, ***** și ***** cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începînd cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfîrșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform art. 13 alin. (2) al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998.*

Legalitatea și temeinicia actului administrativ contestat.

În concordanță cu ***art. 31 din Codul administrativ***, actele administrative individuale şi operaţiunile administrative scrise trebuie să fie motivate.

Potrivit ***art. 32 din Codul administrativ***, procedura administrativă se structurează astfel încât participanţii să poată înţelege fiecare etapă a procedurii. Dacă este necesară contribuţia unui participant, acestuia i se comunică neîntîrziat, într-un limbaj clar şi uşor de înţeles, acţiunile care trebuie întreprinse. În condiţiile legii, autorităţile publice trebuie să asigure participarea neîngrădită la procedura administrativă a persoanelor interesate.

În conformitate cu ***art. 38 din Codul administrativ***, înaintea fiecărei decizii judecătoreşti pe fond, participanţilor la proces li se oferă posibilitatea de a-şi expune punctul de vedere. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanţă de judecată independentă, imparţială şi instituită prin lege. În acest scop, instanţa de judecată este obligată să dispună toate măsurile permise de lege şi să asigure desfăşurarea cu celeritate a procesului.

În corespundere cu ***art. 94 din Codul administrativ***, înainte de emiterea unui act administrativ individual defavorabil pentru un participant sau înainte de respingerea unui act administrativ individual favorabil, participantul are dreptul să fie audiat în legătură cu faptele şi circumstanţele relevante pentru actul ce urmează a fi emis. Audierea poate fi făcută verbal sau în scris.

Potrivit ***art. 118 din Codul administrativ***, motivarea este operaţiunea administrativă prin care se expun considerentele care justifică emiterea unui act administrativ individual. În motivare se indică temeiurile esenţiale de drept şi de fapt pe care le-a luat în considerare autoritatea publică pentru decizia sa. Din motivarea deciziilor discreţionare trebuie să poată fi recunoscute şi punctele de vedere din care autoritatea publică a reieşit la exercitarea dreptului discreţionar. Motivarea trebuie să se refere şi la argumentele expuse în cadrul audierii.

Motivarea completă a unui act administrativ individual cuprinde:

a) motivarea în drept – temeiul legal pentru emiterea actului administrativ, inclusiv formele procedurale obligatorii pe care se bazează actul;

b) motivarea în fapt – oportunitatea emiterii actului administrativ, inclusiv modul de exercitare a dreptului discreţionar, dacă este cazul;

c) în cazul actelor administrative defavorabile – o descriere succintă a procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigaţii, probe, audieri, opinii ale participanţilor contrare conţinutului final al actului etc.

Motivarea completă este obligatorie, este parte integrantă a actului administrativ individual şi condiţionează legalitatea acestuia.

Motivarea nu este obligatorie în cazul în care:

a) autoritatea publică admite o petiţie în totalitate fără ca prin decizia de soluţionare a ei să fie afectate drepturile sau interesele legitime ale altor persoane;

b) acest lucru este prevăzut expres de lege; sau

c) autoritatea publică emite acte administrative individuale de acelaşi fel într-un număr mai mare sau automatizat şi, conform circumstanţelor de fapt ale cazului în parte, nu se cere o motivare.

În acord cu ***art. 120 din Codul administrativ***, un act administrativ individual emis sau confirmat în scris trebuie să cuprindă:

a) numele/denumirea autorităţii publice care a emis actul administrativ;

b) numele colaboratorului autorităţii publice care a emis actul administrativ;

c) numele destinatarului actului administrativ;

d) data la care a fost emis actul administrativ;

e) decizia luată (partea dispozitivă a actului administrativ);

f) motivarea deciziei luate, inclusiv indicarea actelor normative pentru a căror punere în aplicare se emite actul administrativ;

g) decizia cu privire la cheltuieli;

h) informaţia cu privire la exercitarea căilor de atac;

i) semnătura colaboratorului autorităţii publice care a emis actul administrativ.

Prin derogare de la prevederile alin. (1) lit. b) şi i), în cazul unui act administrativ individual scris emis în mod automatizat, pot lipsi datele despre nume şi semnătură. Pentru indicarea conţinutului pot fi utilizate semne-cheie dacă, în baza explicaţiilor făcute în acest sens, persoana căreia îi este destinat actul administrativ sau care este afectată de acesta poate recunoaşte clar conţinutul actului administrativ.

În conformitate cu ***art. 132 din Codul administrativ***, prin emiterea unui act administrativ individual se înţelege atât emiterea lui de către prim-ministru şi autorităţile publice cu conducere unipersonală, cât şi adoptarea lui de către Guvern şi autorităţile publice cu conducere colegială. Conducerea colegială a unei autorităţi publice adoptă decizii prin vot.

Conform ***art. 137 din Codul administrativ***, în exercitarea dreptului discreţionar atribuit, autorităţile publice trebuie să acţioneze cu bună-credinţă în limitele legal stabilite şi cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul. Dacă autoritatea publică poate decide discreţionar şi doar una din mai multe consecinţe juridice este legală, atunci dreptul discreţionar al autorităţii publice se reduce la alegerea consecinţei juridice/soluţiei legale. Stările de fapt identice în esenţă se tratează identic. O tratare neidentică a două stări de fapt identice se admite numai dacă există un motiv obiectiv. Dacă într-un caz autoritatea publică şi-a exercitat dreptul discreţionar într-un anumit mod, atunci în cazuri similare ea este obligată să îşi exercite dreptul discreţionar în acelaşi mod. Această regulă nu se aplică dacă

autoritatea publică intenţionează să îşi schimbe în viitor practica de exercitare a dreptului discreționar în cazuri similare.

În consonanță cu ***art. 141 din Codul administrativ***, un act administrativ individual este nul dacă conţine un viciu deosebit de grav şi acest lucru este evident în cadrul aprecierii concludente a tuturor circumstanţelor care se iau în considerare.

Un act administrativ individual este, de asemenea, nul:

a) dacă executarea lui cere săvârşirea unei fapte ilegale, care constituie o componenţă de contravenţie sau de faptă penală;

b) dacă din motive reale nimeni nu-l poate executa;

c) dacă contravine bunelor moravuri;

d) dacă la emiterea lui a contribuit o persoană care nu are dreptul să participe în procedură administrativă conform art. 49 alin. (1);

e) dacă a fost emis în scris, dar nu poate fi identificată autoritatea publică emitentă;

f) în alte cazuri prevăzute de lege.

În cazul nulităţii parţiale a unui act administrativ individual, acesta este nul în totalitate dacă autoritatea publică nu ar fi emis actul administrativ respectiv fără partea lovită de nulitate.

Autoritatea publică poate constata nulitatea oricând din oficiu. La cerere nulitatea se constată în măsura în care solicitantul are un interes îndreptăţit pentru a o solicita.

În continuare, se va releva că activitatea administrativă/procedura administrativă impune o serie de rigori care trebuie urmate și respectate necondiționat de autoritățile publice pentru ca produsul materializat în urma acestei activități să nu sufere de vicii și deficiențe juridice, pasibile să determine nulitatea sau anularea lui.

În acest sens, verificând legalitatea *răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 25.07.2023, nr.***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 25.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 31.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 28.07.2023, nr. *****din 21.07.2023,* sub aspectul corespunderii cu exigențele instituite de Codul administrativ, instanța constată următoarele:

- actele administrative au fost adoptate în lipsa inițierii unei proceduri administrative și cercetării din oficiu a faptelor;

- actele au fost adoptate cu încălcarea dreptului de a fi audiat, precum și în lipsa motivării;

- *actele au fost adoptate cu încălcarea principiului securității raporturilor juridice referitor la dreptul persoanei la indexarea pensiei, ținînd cont de faptul că coeficientul de indexare constituie rata inflației la sfârșitul anului precedent, exprimată prin creşterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeaşi lună a anului premergător, drept prevăzut de art. 13 alin. (3) al Legii privind sistemul public de pensii nr. 156-XIV din 14.10.1998.*

Dezvoltând unele aspecte din cele specificate mai sus, instanța reține următoarele.

În conformitate cu prevederile ***art. 69 alin. (1) Cod Administrativ***, procedura administrativă se iniţiază la cerere sau din oficiu. Procedura administrativă iniţiată din oficiu

începe odată cu efectuarea primei acţiuni procedurale, iar cea iniţiată la cerere se consideră iniţiată din momentul depunerii cererii.

Totodată potrivit ***art. 70 alin. (1) Cod Administrativ***, dacă iniţiază o procedură administrativă din oficiu, autoritatea publică informează în scris participanţii despre aceasta în decursul unui termen rezonabil.

Cu privire la încălcarea dreptului discreționar din partea Casei Naționale de Asigurări Sociale, instanța reține ***prevederile art. 225 alin. (2) Cod Administrativ***: verificarea exercitării de către autoritatea publică a dreptului discreţionar se limitează la faptul dacă autoritatea publică:

a) şi-a exercitat dreptul discreţionar;

b) a luat în considerare toate faptele relevante;

c) a respectat limitele legale ale dreptului discreţionar;

d) şi-a exercitat dreptul discreţionar conform scopului acordat prin lege.

Cu referire la lipsa de motivare a actelor administrative contestate instanța reține că, în contradicție cu prevederile art.art. 118 alin. (1)-(3) și 120 alin. (1) lit.f) Cod Administrativ, răspunsurile Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 25.07.2023, nr.***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 25.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 31.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 28.07.2023, nr. *****din 21.07.2023, nu cuprind descrierea procedurii administrative care a stat la baza emiterii actului: investigații, probe, audieri, opinii ale participanților contrare conținutului actului adoptat, or motivarea completă este obligatorie, fiind parte integrantă a actului administrativ individual, condiționînd legalitatea acestuia.

În rezultat, analizînd deficiențele admise pe parcursul procedurii administrative din partea Casei Naționale de Asigurări Sociale, instanța conchide că unica modalitate de remediere a drepturilor reclamanților în situația dedusă spre examinare, este anularea răspunsurilor Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 25.07.2023, nr.***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 02.08.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 25.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 26.07.2023, nr. ***** din 31.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 29.07.2023, nr. ***** din 28.07.2023, nr. *****din 21.07.2023, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a emite actul administrativ individual favorabil în privința reclamanților *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****r, *****, ***** și ***** cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începînd cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfîrșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii.

În rezultat, instanța va dispune admiterea integrală a prezentei acțiuni.

conform art. art. 224, 225 din Codul Administrativ nr. 116 din 19.07.2018 (în vigoare din 01.04.2019), instanţa de judecată,

h o t ă r ă ş t e:

Cererea de chemare în judecată depusă de către avocatul Crețu Ion în interesele reclamanților ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr.***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 02.08.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 25.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 26.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 31.07.2023, *****r privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 29.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. ***** din 28.07.2023, ***** privind anularea răspunsului nr. *****din 21.07.2023 împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, precum și obligarea emiterii actelor administrative individuale favorabile cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începînd cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfîrșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, se admite.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 25.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.***** din 02.08.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 02.08.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 02.08.2023 în privința reclamantului *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 26.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 25.07.2023 în privința reclamantului *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 26.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 26.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 26.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 31.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 29.07.2023 în privința reclamantului *****r.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 29.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. ***** din 28.07.2023 în privința reclamantului *****.

Se anulează răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. *****din 21.07.2023 în privința reclamantei *****.

Se obligă Casa Națională de Asigurări Sociale de a emite acte administrative individuale favorabile în privința reclamanților *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****, *****r, *****, *****, *****, cu privire la indexarea pensiei în cuantum de 30,2% începînd cu data de 01.04.2023, conform coeficientului de indexare a ratei inflației de la sfîrșitul anului 2022, exprimată prin creșterea prețurilor de consum în luna decembrie a anului respectiv față de aceeași lună a anului 2021, conform Legii.

Hotărîrea poate fi contestată cu apel la Curtea de Apel Chişinău în termen de 30 zile de la pronunțarea dispozitivului hotărîrii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău sediul Centru.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Cazacu Grigorii